Reactie van	Thema	Opmerking	Antwoord	Aanpassing in RES .0	Paginanummer
Commissie SO	Energiesysteem	Term buurtbatterij opnemen in RES 2.0, daar waar dit toepasbaar is.	Akkoord	Opnemen waar dit logisch is in de RES 2.0	Pagina 48 en 90
Commissie SO	Maatschappelijke betrokkenheid	Gedurende het proces in het collectief van de RES regio's aandacht vragen voor betaalbaarheid	Dit zal worden meegenomen in het proces	geen	
Commissie SO	Overig	In RES 2.0 aandacht hebben voor landschap	We nemen een passage op over het belang van landschap en landschappelijke inpassing in de RES. In de Energievisie zal aandacht zijn voor criteria tav nieuwe infra etc. Afhankelijk van het schaalniveau kan de bevoegde overheid dit meenemen in een bredere afweging. Er is aandacht voor landschappelijk inpassing voor kabels en leidingen.	Landschap verwerken in RES 2.0	Pagina 13 , 22 en 23
Goes	Andere relevante thema's	Kan er een koppeling voor de RES gemaakt worden met circulaire economie/inzet bio based materialen?	Op pagina 9 en 33 komt circulaire economie (CE) terug. En wordt er aangestipt dat actief de verbinding wordt gezocht.	geen	
Goes	Energiesysteem	Administratieve netcongestie (blz 27): sommige bedrijven reserveren meer ruimte dan ze nodig hebben. Kunnen er maatregelen genomen worden tegen deze administratieve netcongestie?	De netbeheerder heeft op dit moment geen rechten om dit aan te passen anders dan dat na zoveel tijd te checken of de vraag / reservering gebruikt wordt. In de RES is het niet mogelijk hier afspraken over te maken.	geen	
Goes	Energiesysteem	Solar carports/transformatorhuisjes: graag overwegen op te nemen of dit natuur inclusief aangelegd kan worden.	Het is aan de gemeenten om dit mee te nemen bij de vergunningverlening	geen	
Goes	Financiën	Rendement hoeft niet alleen financieel te zijn als het gaat om het aangaan van duurzaamheidsprojecten, maar ook andere vormen van rendement meenemen als het gaat om het creëren van goedkope elektriciteit uit voorzieningen van de omgeving. Dit zorgt voor bredere acceptatie.	We zien lagere energiekosten, banencreatie, maatschappelijke betrokkenheid en gezondere leefomgeving ook als vormen van rendement bij duurzaamheidsprojecten	geen	
Goes	Gebouwde omgeving	Restwarmte (blz 38): er worden zorgen geuit over de inzet van restwarmte. Enkel goed idee mits het wordt opgewekt met niet fossiele brandstoffen.	Eens, alleen is het mogelijk dat we in de overgangsfase naar volledig duurzaam, wel gebruikmaken van fossiele restwarmte. Op deze manier kunnen we nu wel CO2 reduceren. Maar op termijn is fossiele restwarmte geen optie.	Aanvullen bij restwarmte: Fossiele restwarmte kan in de transitiefase naar volledig duurzaam mogelijk worden benut.	pagina 36 H 4.5.4
Goes	Gebouwde omgeving	Duidelijk inzicht geven aan particuliere woningbezitters hoe en waar men gebruik kan maken van diverse subsidiemogelijkheden;	Via het Duurzaam Bouwloket en de gemeentelijke website is dit eenvoudig terug te vinden.	geen	
Goes	Gebouwde omgeving	Meer toelichting op de rol van en afstemming met de woningbouwcorporaties.	Elke gemeente maakt jaarlijks afspraken met de woningbouwcorporatie die actief is in de gemeente. Duurzaamheid zou één van de onderwerpen moeten zijn die bij die afspraken hoort. De landelijke afspraken kunnen globaal worden opgenomen in de tekst.	Verwijzing beleidsprogramma verduurzaming gebouwde omgeving 2022.	pagina 32 H4.3.2
Goes	Gebouwde omgeving	Isoleren blijft een belangrijke maatregel voor Zeeland.	Klopt	geen	
Goes	Maatschappelijke betrokkenheid	Niet enkel een website als tool inzetten, maar breder;	Een website is één van de tools die kan worden ingezet, daarnaast worden ook andere middelen en activiteiten ingezet door gemeenten	geen	
Goes	Maatschappelijke betrokkenheid	Betrek inwoners bij de uitvoering.	Inwoners worden rechtstreeks betrokken in de uitvoering van de RES 2.0 via projectparticipatie. Het is aan de initiatiefnemers om inhoud te geven aan projectparticipatie.	geen	
Goes	Maatschappelijke betrokkenheid	Hoe worden burgers goed meegenomen in dit proces? Men heeft het idee dat het nog niet bij iedereen leeft, of onvoldoende.	Het proces van de RES kan voor inwoners erg abstract zijn, daarom zijn in het proces met name stakeholders en volksvertegenwoordigers betrokken. Inwoners worden betrokken bij de uitvoering via projectparticipatie.	geen	
Goes	Maatschappelijke betrokkenheid	Meer toelichting op hoe energie corporaties betrokken worden.	Energiecoöperaties zijn belangrijk in de uitvoering. Voorbeelden van activiteiten van energiecoöperaties: Installatie van zonnepanelen op daken van scholen, sportclubs en bedrijven. Bouw van windmolens in samenwerking met lokale gemeenschappen. Aanbieden van energieadvies aan leden om hun energieverbruik te verminderen.	geen	
Goes	Maatschappelijke betrokkenheid	Aandacht blijven houden voor inclusie. Het moet voor iedereen betaalbaar zijn.	Er is aandacht voor inclusie in de aanpak van de RES. Zo wordt in de aanpak van het Zeeuw Isolatie programma voor woningeigenaren met energiearmoede één isolatiemaatregel volledig vergoed.	Pagina 63 na de regel 'dat maakt betrokkenheid...van groot belang' opnemen: 'de energietransitie is voor alle bewoners en daarmee ook een sociale opgave'	Pagina 63 na de regel 'dat maakt betrokkenheid...van groot belang' opnemen: 'de energietransitie is voor alle bewoners en daarmee ook een sociale opgave'
Goes	Mobiliteit	Mobiliteit (blz 4 en 44): kunnen er gezamenlijke afspraken gemaakt kunnen worden over zero emissie aanbesteding?	Ja, dat is mogelijk indien gemeenten dit willen. Afspraken over Zero Emissie bouwmaterieel worden in principe niet in de RES gemaakt, maar ze kunnen wel vanuit de NAL-regio worden begeleid.	geen	

Goes	Overig	Momenteel is het lastig om nieuwe, innovatieve, ontwikkelingen te toetsen zodanig dat ze implementeerbaar zijn. Kunnen hier pilots op gedaan worden?Als voorbeeld wordt verwezen naar een woningbouwprojecten in de gemeente Goes, waarin men met vlas wilde isoleren. Omdat er echter geen label voor was, is er uiteindelijk voor gekozen het reguliere isolatiemateriaal te gebruiken.	We hebben aandacht voor nieuwe, innovatieves in de RES 2.0. Gemeenten kunnen hier afspraken over maken met woningcoöperaties om dit te testen.	geen	
Goes	Overig	Er wordt prijs op gesteld als zaken sub regionaal c.q. op Bevelandse schaal worden opgepakt.	Dit is aan de Bevelandse gemeenten zelf om op te pakken	geen	
Goes	Overig	Ruimtelijk nader toelichten: - Meer toelichting op de impact op landschap en de omgeving; - Welke criteria stellen we aan nieuwe infra/oplossingen (denk aan zonneparken en hoogspanningsmasten); - Aandacht houden dat er niet nog meer lijnen door het Zeeuws landschap komen.	We nemen een passage op over het belang van landschap en landschappelijke inpassing in de RES. In de Energievisie zal aandacht zijn voor criteria tav nieuwe infra etc. Afhankelijk van het schaalniveau kan de bevoegde overheid dit meenemen in een bredere afweging. Er is aandacht voor landschappelijk inpassing voor kabels en leidingen.	landschap/landschappelijke inpassing	Pagina 13 , 22 en 23
Goes	Overig	Paragraaf 6.3: meer toelichting op de inhoud van de risico's. Waar moeten we aan denken, wie zijn per risico de samenwerkingspartners, mitigerende maatregelen, etc.	Qua risico's moet je hierbij denken aan brandveiliheid en elektrische veiligheid bij zonnepanelen of bijvoorbeeld explosiegevaar bij biomassacentrales. Het is van belang dat de veiligheidsregio vooraf adviseerd bij ontwikkelingen zodat ze op een veilige manier uitgevoerd worden.	geen	
Hulst	Elektriciteit	Leg Tocardo of varianten aan overal waar dat mogelijk is. Nu enkele pilots, maar moet opgeschaald worden, wil je dat energie uit water echt van betekenis gaat zijn in Zeeland.	We hebben een positieve houding ten aanzien van energie uit water, opschaling van energie uit water is echter niet realistisch	geen	
Hulst	Energiesysteem	Wat je opwekt moet naar de verbruiker, klant. Opwekken en verbruik lopen niet parallel. Verbruikers willen meer dan het netwerk kan transporteren. Dit moet dus goed afgestemd worden. Totaalplan met nu prioriteit netwerk en opslag.	Naast de RES wordt in Zeeland ook gewerkt aan de Energievisie en het integraal programmeren. Hierin worden afspraken gemaakt en naar oplossingen gezocht, samen met de netbeheerder, om opwek en verbruik zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.	geen	
Hulst	Energiesysteem	Energieopslag op kern/wijkniveau. Bijvoorbeeld Redflow batterijen, als pilot op plekken waar het net lokaal krap is.	Op pagina 49 wordt het volgende gezegd; Ook opslag is een belangrijk onderdeel binnen het energiesysteem van de toekomst. Hierbij is de juiste toepassing van batterijen van groot belang'. Op pagina 94 staan ook enkele acties mbt batterijen.	geen	
Hulst	Energiesysteem	Bij vervanging middenspannings lijnen die ondergronds plaatsen, winst cultuurhistorische karakter polder is eventuele meerkosten en nadelen waard.	Voor 50-, 70-, 110- en 150 kV-verbindingen is ondergrondse aanleg tegenwoordig de norm.	geen	
Hulst	Energiesysteem	Stimuleer/pleit voor overstap van spoor naar 3000V ook bij aanleg nieuwe lijn Terneuzen direct geschikt maken.	De transitie naar een 3kV bovenleidingsspanning is een Rijksbevoegdheid. We kunnen hier alleen aandacht voor vragen bij het Rijk	geen	
Hulst	Energiesysteem	Zorg voor meer internationale verbindingen.	Dit is een Rijksbevoegdheid	geen	
Hulst	Gebouwde omgeving	Zorg dat meer inwoners dynamische tarieven nemen, dan krijg je automatisch via de financiële prikkel meer een match van opwek en gebruik.	Het staat inwoners vrij om een eigen keuze te maken voor hun energieleverancier en het energiecontract dat zij willen aangaan. Energietarieven kunnen daarin een rol spelen.	geen	
Hulst	Gebouwde omgeving	Elk nieuw dak of bij renovatie moet geschikt zijn voor zonnepanelen of een groen dak.	Door de innovatie van zonnepanelen zijn er ook opties die geschikt zijn voor een minder zware dakconstructie	geen	
Hulst	Gebouwde omgeving	Geef meer ruimte aan biovergisters (nu gaan veel initiatieven niet door).	Groen gas gebruik is opgenomen in lijn met landelijke brief Verduurzaming van de gebouwde omgeving. Gemeenten en provincie kunnen in overleg meer ruimte geven aan biovergisters.	geen	
Hulst	Gebouwde omgeving	Warmtenetten meer planmatiger uitrollen, duidelijke keuzes maken, anders stapt met deels al over op warmtepompen en ben je over 5 jaar te laat.	Het Programma Gebouwde omgeving gaat daar de komende twee jaar intensief mee aan de slag, precies om deze reden. Er staan plannen op stapel voor een actualisering van de Regionale Structuur Warmte, er is een vervolg haalbaarheidsonderzoek voor warmte uit het Sloegebied, in de Kanaalzone worden vervolgstappen gezet en er is door het programma GO iemand aangetrokken om deze verkenning naar de potentie van warmtenetten te begeleiden.	blz 38, tekst boven tabel, aanvullen: In 2024 en 2025 zal het programma Gebouwde omgeving in nauw overleg met de gemeenten uitvoerig onderzoek laten doen naar warmtebronnen, zodat de gemeenten een goed gefundeerde keuze kunnen maken.	Pagina 38

Hulst	Gebouwde omgeving	Woongoed (en andere woningbouw) overtuigen om alleen aanpassingen toe doen aan woningen die uiteindelijk net-zero kunnen worden. Andere woningen saneren. Anders ga je uiteindelijk veel kapitaal vernietigen. Voorbeeld: Woonstichting Hulst.	Qua CO2 uitstoot is het de vraag of het verstandiger is om te saneren ipv renoveren. De meeste CO2 wordt uitgestoten tijdens de bouw van woningen. Het is niet aan de RES GO om de corporaties van het één of het ander te overtuigen, daarin maken de corporaties hun eigen strategische keuzes, waarbij de ene (renoveren) niet per se beter of slechter is dan saneren.	geen	
Hulst	Mobiliteit	Sta alleen nieuwe openbare laadpalen toe, die slim zijn (liefst die voorbereid zijn op V2G).	Onder de vlag van de Nationale Agenda Laadinfrastructuur (NAL) worden standaard voorwaarden aan laadinfrastructuur opgesteld. Hierin wordt ook ingegaan op slim laden en V2G. Gemeenten zijn vrij om deze te gebruiken. Vanuit de NAL wordt het sterk aangeraden om deze voorwaarden uit te vragen aan exploitanten.	geen	
Hulst	Mobiliteit	Alle nieuwe parkeervoorzieningen moeten voorbereid zijn op laadmogelijkheid bij elke parkeerplek.	Onder de vlag van de NAL worden prognoses opgesteld om de juiste hoeveelheid laadpalen op de juiste plek te realiseren. Alle nieuwe parkeervoorzieningen voorzien van laadmogelijkheden is niet kosteneffectief gezien niet elke parkeerplaats ook daadwerkelijk een laadpaal zal moeten krijgen. In parkeergarages en bij VvE's wordt via het bouwbesluit bepaald dat er loze leidingen liggen.	geen	
Kapelle	Financiën	Financiën: Daarnaast moeten de doelstellingen in de RES haalbaar en betaalbaar zijn. Ook voor onze inwoners. Daarom is het belangrijk dat het Rijk ook middelen beschikbaar blijft stellen voor de energietransitie. Zowel aan gemeenten als aan inwoners. De onzekerheid rond de continuïteit van Specifieke Uitkeringen (SPUK's) en de uitkeringen via het gemeentefonds voor de komende jaren zorgt hierin wel voor een voorbehoud, wat duidelijker in de financiële randvoorwaarden benoemd mag worden.	Betaalbaarheid is een belangrijk thema, daarom is dit opgenomen in H14.3 onder financiële randvoorwaarden. Hier zal bij de uitvoering van de RES zeker aandacht naar uitgaan. Ter verduidelijking zullen ook de uitvoerende partijen worden genoemd in deze passage.	De laatste zin aanpassen naar: Verbeterde financiële randwoorden zijn, ook voor de uitvoerende partijen van de RES, nodig voor een succesvolle uitvoering van deze RES 2.0	pagina 83
Kapelle	Maatschappelijke betrokkenheid	De gemeenteraad van Kapelle vindt gezondheid en maatschappelijk draagvlak belangrijke aspecten in de uitvoering van RES 2.0.	We nemen kennis van uw standpunt	geen	
Kapelle	Overig	Lokale autonomie: De ambities in RES 2.0 stroken met de duurzaamheidsambities van de Gemeente Kapelle. We vinden het belangrijk om hierbij te vermelden dat we streven deze ambities uit te werken in ons lokale duurzaamheidsbeleid: de duurzaamheidsagenda. Daarin behouden we als college en gemeenteraad van Gemeente Kapelle het recht af te wijken van de ambities zoals gesteld in de RES 2.0.	De RES 2.0 is geen juridisch bindende regelgeving. De afspraken uit de RES moeten vertaald worden in het omgevings- en duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Het is aan de gemeente om hieraan uitvoering te geven.	geen	
Noord-Beveland	Ambitie en doelstellingen	Gebaseerd op het nieuwe kabinetsbeleid, verwacht de organisatie van de RES 2.0 veranderingen in de ambities en zijn deze nog haalbaar? Of wordt de tijdlijn uitgerekt. Omdat er in dit document genoemd wordt dat de uitgangspositie het klimaatbeleid uit 2022 heeft (benoemd op pagina 16). En in meer specifiek detail, op pagina 35 onder 'De individuele oplossingen.' Want dit beleid wordt nu teruggedraaid.	Ook het nieuwe kabinet spreekt zich positief uit over de energietransitie in het algemeen. De ambities en doelstelling van de RES blijven staan. De passage over de hybride warmte pomp op pagina 35 wordt aangepast.	Deze zin moet geschrapt worden: 'Hybride warmtepompen worden vanaf 2026 de standaard bij vervanging van de cv-ketel. Deze' Volgende zin starten met Hybride warmtepompen (ipv 'deze')	pagina 35

Noord-Beveland	Ambitie en doelstellingen	Echter komt er binnenkort een nieuw kabinet aan het bewind waar veel van de ambitieuze klimaatdoelstellingen naar beneden zijn bijgesteld, Zo zijn warmtepompen vanaf 2026 ineens niet meer verplicht en zal de salderings regeling op zonnepanelen ook vanaf 2027 verdwijnen.	De hybride warmtepompen en zonnepanelen op woningen en gebouwen zullen in de overgangsperiode richting een volledige duurzame warmtebron een belangrijke rol blijven spelen.Ondanks de afbouw van de salderingsregeling blijven er andere subsidies en belastingvoordelen bestaan die de initiële investering in zonnepanelen en warmtepompen aantrekkelijk maken, zoals de Investeringssubsidie duurzame energie (ISDE) en BTW-teruggave op zonnepanelen.Door deze voordelen blijft het in veel gevallen een aantrekkelijke en duurzame keuze voor zowel huishoudens als bedrijven, ondanks het vervallen van de verplichting en de salderingsregeling.	geen	
Noord-Beveland	Ambitie en doelstellingen	Een groot punt van zorg op de RES 2.0 zijn de pragmatische uitvoeringen van de ambities welke opgeschreven staan in de strategie. Er wordt in het document erg weinig aandacht geschonken aan de praktische kant van dit streven. Zo staat er vernoemd in hoofdstuk 4.1 dat er bijvoorbeeld 32% van de woningen geïsoleerd moeten worden met een slecht energie label, en 11% van de utiliteitsgebouwen geïsoleerd moeten worden.	Het zal een forse inspanning vergen om de 55% CO2-reductie te bereiken. Het behalen van de doelstellingen zal alleen lukken als iedereen in beweging komt en een steentje bijdraagt, dat kunnen de lokale overheden niet in hun eentje. Het behalen van deze doelstellingen vraagt om nauwe samenwerking tussen overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers. Daarnaast is er adequate financiering en ondersteuning nodig vanuit regionale en nationale beleidskaders. De lokale overheden zetten zich in ieder geval in op faciliteren, informeren en stimuleren van duurzame investeringen in de gebouwde omgeving. Bijvoorbeeld door de ZIP-subsidie die sinds kort op de markt is gebracht.	geen	
Noord-Beveland	Andere relevante thema's	Kop 7.3 Waterstof, Zou waterstof een buffertechnologie kunnen zijn om overdag het teveel aan energie tijdelijk in H2 om te zetten, voor gebruik in de avond? Mogelijk in combinatie met warmte opslag of accusystemen.	Met electrolysers kan energie worden omgezet in waterstof. De toepassing hiervan wordt niet uitgewerkt in de RES. In principe kan waterstof functioneren als buffer. Daarbij is het wel belangrijk om te realiseren dat er bij de opwek van waterstof via elektrolyse veel energieverlies optreedt, en dat er veel (schoon) water en elektriciteit voor nodig is. Ook brengt de opslag van waterstof verschillende uitdagingen met zich mee.	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	De hoofdvragen zijn, 1) hoe groot wordt het aandeel 'Zon op dak' van de corporaties en particuliere huizenbezitters geschat, want in principe kunnen deze niet meegerekend worden want er is vanuit de RES 2.0 geen enkel mandaat om hier aan mee te doen. 2) Hoe denkt het RES 2.0 team zeker in het licht van het nieuwe kabinetsbeleid mensen en coöperaties toch over de streep te trekken om te verduurzamen. Ook wordt dit in hoofdstuk 4 van de RES 2.0 aangehaald. Een subvraag kan dan ook zijn, hoe groot is de rol van de verduurzaming van utiliteitsgebouwen op de doelstellingen.	1. Medio 2024 is het aandeel zon op dak zoals u bedoeld in Zeeland 284 MW. In het Klimaatakkoord is afgesproken: "Naast de afspraak om tenminste 35 TWh grootschalig hernieuwbaar op land in 2030 gerealiseerd te hebben, worden regio's ook aangemoedigd om kleinschalig zon-op-dak te betrekken in de RES. Hierin wordt een autonome groei verwacht van 7 TWh in 2030. Het extra vermogen wat boven deze 7 TWh gerealiseerd kan worden, mag meegerekend worden als extra ambitie bovenop de 35 TWh." Wij stimuleren dit door inzet van ons loket zon op dak. 2. Er zijn diverse stimuleringsmaatregelen zoals het Nationaal Isolatieprogramma en de ISDE regeling, voor maatschappelijk vastgoed is er de KlimOp regeling voor advisering en de DUMAVA regeling voor de uitvoering van verduurzamingsmaatregelen. Utiliteitsgebouwen hebben weliswaar een beperkt aandeel in de totale CO2-uitstoot van de samenleving, maar zullen op termijn toch moeten worden verduurzaamd om richting de nationale ambities van CO2-neutraal in 2050 te gaan. Het is belangrijk om daar al vroegtijdig op in te zetten.	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	Figuur 2. Het is niet helemaal duidelijk of de 1000 MW zon als extra aanleg bestempeld moet worden.	Nee, niet extra. Het gaat om 1000 MW opgesteld vermogen aan zonneprojecten van meer dan 15 KWp, met name zon op dak aangevuld met zon op land	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	Op pagina 21 wordt gesproken over kleine zonneparken bij kleine kernen, waarbij inwoners en ondernemers samen, deels, of helemaal eigenaar zijn. Echter vergt dit een aantal zaken, Gemeenten moeten openstaan voor het opkopen van grond door mogelijk opgerichte kleine coöperaties. Hoe staat een bedrijf als Stedin tegenover dit soort ontwikkelingen. Staat wetgeving dit toe? Wat moet er juridisch gedaan worden? een voorbeeld is een verbod op het opkopen van landbouwgrond voor gebruik van energie opwekking door bijvoorbeeld zonnepanelen.	Het is lastig hier in zijn algemeenheid iets over te zeggen. Kleine zonneparken zullen per project en per gemeente behandeld dienen te worden. Projecten dienen in ieder geval te passen binnen de provinciale omgevingsverordening.	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	Hoofdstuk 3.3.3. windenergie t.m. 2030. en Windenergie na 2030. Wat kunnen we nog verwachten t.o.v. een efficiëntieverbetering van windmolens. Ons inziens is het thermodynamisch maximum redelijk bereikt.	De verwachting is dat de opbrengst van windparken kan/zal toenemen ingeval grotere turbines toegepast worden.	geen	

Noord-Beveland	Elektriciteit	Onder hoofdstuk 3.4 Zonne, energie worden de Zeeuwse doelstellingen opgenoemd. Hoort hier ook het geplande zonnepark bij Deltafarms bij op Noord-Beveland?	De doelstellingen bevatten geen concrete projecten.	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	(Pagina 23) Het RES 2.0 team onderzoekt de mogelijkheid van zonne-energie boven parkeerterreinen, ook in de raad van Noord-Beveland is hier over gesproken. Graag advies hoe dit het beste in te kleden.	Hoe zonne-energie boven parkeerterreinen gerealiseerd worden moet nog verder uitgewerkt worden.	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	Hoofdstuk 3.5, Energie uit water wat voor impact gaat energie uit getijde-werking hebben op het marine ecosysteem? mede dankzij de aanleg van de stormvloedkeuring, heeft het ecosysteem in de Oosterschelde een flinke klap gekregen. Ook is het verschil tussen eb en vloed hier te beperkt. Een proef daarmee is een aantal jaren geleden stopgezet.	Voordat projecten worden goedgekeurd, wordt er vaak een grondige MER uitgevoerd om de potentiële impact op het milieu te beoordelen en om strategieën te ontwikkelen om deze effecten te minimaliseren. Zo wordt bepaald hoe deze technologieën de mariene ecosystemen beïnvloeden en kan evenwichtige en duurzame oplossing gezocht worden.	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	In hoofdstuk 3.3.2 wordt het volgende genoemd, “En als het nodig is, geeft Het Omgevingsplan Zeeland 2018, ruimte om extra locaties toe te voegen.” Dit betreft locaties voor nieuwe windmolenparken. Als raad willen we er op wijzen dat we energie uit wind toejuichen, maar dat er geen nieuwe grote parken op land willen aanleggen op ons eiland. Windmolenpark Kats 2.0 is wat de raad betreft de laatste uitbreiding. Kleine parken met relatief kleine windmolens zou mogelijk nog kunnen.	Hiermee wordt aangegeven dat het provinciale omgevingsbeleid hier ruimte voor biedt. Het is aan alle gemeenten afzonderlijk om hier beleid voor op te stellen	geen	
Noord-Beveland	Elektriciteit	Windmolens op wijkniveau: Onze raad ziet op vele boerenbedrijven kleine windmolens verrijzen, deze ontwikkeling moedigen we van harte aan. Zonnepanelen voor particulieren, zijn de meest slimme investering. Echter ontbreekt het in de wintermaanden aan voldoende opwekking, wanneer het donker is in de winter en herfst staat er wel vaak voldoende wind. Over het wel of niet toestaan van kleine windmolens of windwokkels op wijkniveau wordt door onze raadsfracties verschillend gedacht. Onze gemeente zou eigenlijk graag zien dat het opbouwen van een kleine windmolen zoals bij een boerenbedrijf. Ook op wijkniveau onderzocht moet worden voor particuliere huizenbezitters in bijvoorbeeld een klein collectief. Hier kleven voor en nadelen aan, welke maatschappelijk afgewogen moeten worden. Een dergelijke molen kan voldoende electriciteit opwekken voor 5 tot 10 huizen.	Voor kleine windturbines tot een tiphoogte van 21 meter is de gemeente bevoegd gezag. U kunt daar zelf beleid voor opstellen.	geen	
Noord-Beveland	Energiesysteem	In het document wordt veel gesproken over het concept ‘integraal programmeren’ een zeker pragmatisme om deze term uit te leggen zou op zijn plaats zijn. zijn er nu praktijkvoorbeelden te geven van wat er mee bedoeld wordt.	In samenwerking met de provincie en netbeheerders is een proces van programmeren en prioriteren gaande. Door prioriteiten te stellen bij netuitbreidingen en de volgorde van toekennen transportcapaciteit te bepalen willen we maximaal gebruik maken van het bestaande netwerk. Daarnaast werken we aan een gezamenlijk ontwerpmodel voor het energiesysteem van de toekomst. Naar verwachting zullen we veel meer insteken op lokale opwek met direct lokaal verbruik en opslag (via batterijsystemen) en dynamische energiecontracten. Zo kunnen we ruimte vrijspelen op het elektriciteitsnet.	geen	
Noord-Beveland	Energiesysteem	Op pagina 9 van het document, staat genoemd “meer slimme, decentrale, projecten in kernen en buurten” in het raadspunten programma van Noord-Beveland is opgesteld dat ons eiland mogelijk een proeftuin kan worden voor batterijtechnologie. Graag horen we van de RES 2.0 organisatie hoe we hier handen en voeten aan kunnen geven, ook juridisch.	Dit is nadere uitwerking. Als in Noord-Beveland een proeftuin wordt gestart zal er vanuit de RES organisatie ondersteuning worden aangeboden voor de praktische kant van de proeftuin	geen	
Noord-Beveland	Energiesysteem	Op pagina 12 staat genoemd “decentraal opwekken” voor veel mensen om hiermee aan de slag te gaan ontbreekt een duidelijke begeleiding als het om wetgeving gaat Hoe wordt voor decentrale netwerken zoals buurtbatterijen en dergelijke vormgegeven aan wetgeving en hoe dit juridisch aan te pakken? Wellicht zijn hier referenties van of voor. Dit ook in het licht van lokaal eigenaarschap wat genoemd wordt op dezelfde pagina. Decentralisatie vereist wel een gemeentelijke rol, hier advies vanuit de RES?	De nieuwe Energiewet in Nederland, die momenteel in behandeling is bij de Eerste Kamer, is ontworpen om de huidige Gaswet en Elektriciteitswet te vervangen met een modern en geactualiseerd kader voor de energiemarkten en energiesystemen. Deze wet is een cruciaal onderdeel van de energietransitie en bevat verschillende maatregelen om de energiemarkt flexibeler en betrouwbaarder te maken. Dit kan meer ruimte creëren voor decentrale systemen en mogelijk ook bij onderlinge uitlevering van energie bij particulieren.	geen	

Noord-Beveland	Energiesysteem	In het document van de RES 2.0 wordt de Zeeuwse energie visie aangehaald, in dit document worden leidende principes aangehaald, waaronder het vraag en aanbod bij elkaar brengen en schaarse energie bronnen slim benutten. hiervoor is toch echt meer bewegingsruimte nodig om experimenten tot uitvoer te brengen, vaak loopt men tegen lokale en provinciale wetgeving aan.hoe denkt de RES 2.0 organisatie dit mogelijk te maken, zijn hier adviezen voor?	Verdere uitwerking hiervan landt in de energievisie	geen	
Noord-Beveland	Energiesysteem	DC systemen om het aantal omvormers te verminderen: Er zijn meer bedrijven welke voor bedrijven en bedrijventerreinen DC systemen aanbieden, zo komt een terrein op een DC systeem met slechts een omvormer in contact met het op grote schaal AC netwerk. Minder omvormers zijn nu nodig, wat minder verlies betekent. Dit komt in het document weinig voor, (onder enkele referenties).	Dit is een nadere uitwerking van projecten. Dit kan bivoorbeeld bij het uitwerken van een energiehub op bedrijventerreinen worden meegenomen	geen	
Noord-Beveland	Gebouwde omgeving	In hoofdstuk 4.2 wordt kort de huidige stand van zaken vermeldt, met name de reductie van CO2 emissies van 1990 t.o.v. 2020 bedraagt slechts 7%, dit geeft aan dat de woningeigenaar nog niet echt in beweging komt. Het jaar 2030 is op het moment van schrijven slechts 5.5 jaar weg. Hoe denkt de RES 2.0 organisatie in deze resterende korte tijd de andere 43% te realiseren? Er wordt focus gelegd op onderzoek hoe deze doelstelling nog te verhogen, waar actie nu vereist is. Blijkbaar zien woningeigenaren ofwel niet de noodzaak van verduurzaming of ontbreken toch echt de financiële middelen om te verduurzamen. Vaak wordt in de media gesproken over de zogehete “groene elite.” Ook wordt het nationaal isolatieplan zwaar belemmerd door het vleermuizen debacle. Op pagina 5 wordt gesteld dat de energie transitie in een versnelling zit, echter ziet onze raad dit anders, de Zonnepanelenmarkt is volledig ingestort en ook de met warmtepompen wil het nu niet echt vlotten. Installatietechniek (zonnepanelen en warmtepompen waren voordelig geschat, terwijl de netbeheerders toen al waarschuwden voor netcongestie) en BOVAG (subsidies voor EV’s want die rijden ‘schoon’, terwijl de laadstroom voor 90% bio/fossiel wordt opgewekt)	De RES 2.0 heeft als doelstelling om 32% van de woningen te isoleren. Dit wordt bereikt door het ondersteunen van minimaal 25.000 woningeigenaren met advies of subsidie voor isolatiemaatregelen, het maken van prestatieafspraken over verduurzaming van corporatiebezit en bestrijding van energie-armoede. Er is een impactanalyse op het uitvoeringsprogramma van de RES 2.0 voor de gebouwde omgeving gedaan, die aantoont dat een reductie van 43% haalbaar is mits alle acties uit het uitvoeringsprogramma volledig slagen.	geen	
Noord-Beveland	Gebouwde omgeving	Onder kopje 4.5.4, wordt gesproken over warmtenetten, hoe wordt er voorkomen dat particulieren niet in een juridische strop terecht komen?zoals in de Goese wijk Overture.	Per 1 juli 2024 is hiervoor de Warmtewet ingegaan. De wet moet ervoor zorgen dat er een duidelijke en eerlijke marktstructuur ontstaat voor collectieve warmtesystemen, waarbij zowel de verduurzaming als de bescherming van consumenten centraal staan.	geen	
Noord-Beveland	Gebouwde omgeving	In kopje 4.5.5 wordt gesproken over regionale warmtebedrijven en dat deze in particuliere warmtebedrijven 51% in publieke handen moeten zijn.hoe zetten we dit af tegen het recente verkoop van de Sloe-centrale.	Er zijn publieke warmtebedrijven die warmtenetten ontwikkelen, realiseren en onderhouden. Een voorbeeld is Netverder in Hoek.	geen	
Noord-Beveland	Gebouwde omgeving	Wat is er tegen groen gas? – is er te weinig mest?	Groen gas gebruik is opgenomen in lijn met landelijke brief Verduurzaming van de gebouwde omgeving. Groen gas is heel beperkt beschikbaar. Er wordt verwacht dat dit groen gas benodigd is om de industrie te verduurzamen. De RES gaat niet over industrie.	geen	
Noord-Beveland	Gebouwde omgeving	in kop 4.5.1, Opstelling uitvoeringsplan gemeenten wordt het volgende vermeldt. ”uiterlijk 2030 zijn de gemeenten gestart met het daadwerkelijk aardgasvrij maken van minimaal een bestaande kern of wijk. Echter is dit in strijd met de wet welke stelt dat minimaal 8 jaar voorafgaand, aangegeven moet worden dat woningen aardgasvrij gemaakt moeten worden. Graag een korte uitleg over hoe deze twee dingen beter samen te brengen.	Met starten wordt hier bedoeld: dat de gemeente is gestart met het Uitvoeringsplan, om de wijk/dorp aardgasvrij te maken. Niet dat het al volledig is gerealiseerd, maar dat daar gericht aan wordt gewerkt. Overigens geldt voor de aanwijzing door de gemeente geen minimale termijn van acht jaar, dit wordt als richtlijn gegeven.	geen	
Noord-Beveland	Maatschappelijke betrokkenheid	Aanvullende vragen in het bovenstaande licht van hoofdstuk 8.2.1, lokaal eigendom Hier wordt veel gesproken over inclusie van de meeste Zeeuwen in de transitie. Als enkele boeren op hun land een windmolenpark inrichten, geldt dat ook als ‘lokaal eigendom’? Hoe staat het er momenteel voor met lokaal eigendom? Kan de RES 2.0 hier inzicht in geven?	Lokaal eigendom verwijst naar de situatie waarin lokale bewoners, bedrijven en organisaties mede-eigenaar zijn van duurzame energieprojecten zoals windparken, zonneparken en andere hernieuwbare energie-installaties. Dit kan op verschillende manieren worden vormgegeven, waaronder: Energiecoöperaties: Gemeenschappen richten coöperaties op waarbij leden gezamenlijk investeren in energieprojecten. Publiek-private samenwerkingen: Lokale overheden en bedrijven werken samen met bewoners aan energieprojecten. Directe investeringen: Individuele bewoners en lokale bedrijven investeren rechtstreeks in projecten. De RES gaat uit van minimaal 50% lokaal eigendom. Er zijn in Zeeland verschillende voorbeelden hoe dit vormgeven is. Bijvoorbeeld de energiecoöperatie in Koudekerke.	geen	

Noord-Beveland	Maatschappelijke betrokkenheid	Het streven naar lokaal eigendom is een inspanningsverplichting volgens de website van de RES. Dat wil zeggen dat de initiatiefnemer de verplichting heeft om zich in te spannen om (een deel van) het project in lokaal eigendom te realiseren. (is te vinden op de pagina Definitie en Montoring). Die inspanningsverplichting kan een gemeente, provincie of RES-regio alleen opleggen aan een initiatiefnemer als dit vastgelegd is in beleid dat door de gemeenteraad/Provinciale Staten is vastgesteld. Daarbij moet aangegeven zijn hoe die inspanningsverplichting eruit ziet en welke stappen daarbij gezet moeten worden." van RES- NL site. Hoe denkt de RES 2.0 dit op provincie niveau vast te leggen?	De RES en dus ook de inspanningsverplichting voor lokaal eigendom moet worden opgenomen in het omgevingsbeleid van de gemeenten en provincie.	geen	
Noord-Beveland	Mobiliteit	onder kopje 5.3.2. staan maatregelen voor publiek vervoer.er wordt aandacht besteed aan minder autogebruik, en deel vervoer.zou de RES 2.0 mee willen werken aan een schoolbus systeem voor de basisscholen op Noord-Beveland?	Dit is een project wat in principe vanuit de gemeente zelf moet worden opgepakt. Mogelijk zijn er wel kansen om dit op te pakken onder de noemer van de Regionale Mobiliteits Strategie, het gezamenlijke beleidsstuk dat is opgesteld met gemeenten en provincie over de inrichting van het publieke vervoerssysteem.	geen	
Noord-Beveland	Organisatie en samenwerking	Zijn er voldoende bedrijven beschikbaar welke deze werkzaamheden uit kunnen voeren, (is dit becijferd?)	Er wordt vanuit de RES samengewerkt met bouwbedrijven en aannemers. Op deze manier proberen we om schaalvoordelen en expertise te benutten. Een exacte marktinschatting is lastig om te doen, gezien de markt vraaggericht werkt en er dus in theorie meer bouwbedrijven en personeel bij zouden moeten komen naarmate de vraag stijgt. Een beperkende factor daarin is echter het gebrek aan geschikte arbeidskrachten, zie ook de volgende punten	geen	
Noord-Beveland	Organisatie en samenwerking	Aangezien er langlopende prognoses geprojecteerd worden, heeft het RES 2.0 team nagedacht of er in de komende 1.5 decade voldoende deskundige mensen opgeleid gaan worden om deze ambities te bewerkstelligen?	Investeren in opleidingen en trainingen voor vakmensen is belangrijk. Er wordt vanuit de RES daarom samengewerkt met onderwijsinstellingen. Echter blijft personele capaciteit wel een punt van zorg	geen	
Noord-Beveland	Organisatie en samenwerking	Kan de RES 2.0 een campagne starten om dit aan te moedigen? (het wordt kort aangehaald in paragraaf 8.2.3)	In 2023 is het interreg project Energie(k) Onderwijs gestart. Het is een grensregio project dat jongeren en volwassenen gaat werven, opleiden, omscholen en bijscholen voor beroepen om de energietransitie mogelijk te maken. Het project wordt vanuit het Interreg VI programma Vlaanderen Nederland uitgevoerd met subsidie van het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling.	geen	
Noord-Beveland	Organisatie en samenwerking	Hoe is gemeten dat de RES 1.0 "breedgedragen" is (ook pagina 9).	Zowel de RES 1.0 als de RES 2.0 zijn beiden in overleg en afstemming met Zeeuwse stakeholders vanuit overheden, maatschappelijke organisaties en bedrijven tot stand gekomen middels bijeenkomsten, overleggen, energiedialogen en webinars.	geen	
Noord-Beveland	Overig	Tot slot een gedachtegang over het realiteitsgehalte. De wereld is momenteel turbulent. Oorlog in Europa en twee oorlogen in het Midden-Oosten. Binnenkort verkiezingen EU en in NL een nieuw kabinet. Te verwachten valt een bijstelling van beleid in omgekeerde richting. Het draagvlak voor de energietransitie is vooralsnog zeer beperkt, zoals bijvoorbeeld blijkt uit weerstand tegen windmolens en het gedoe over de (onmogelijke) salderingsregeling en het introduceren van een terugleververgoeding. N.a.v. ingreep van het EU-Hof in Vlaanderen (C- 24/19 arrest van 25 juni 2020) staan ook de Nederlandse windmolens in ander daglicht. E.e.a. is niet meer af te doen met het Activiteitenbesluit. Elektrificering van auto's stokt, te beginnen in China, maar ook in de EU. Beperkte actieradius EV's is nog steeds een probleem, zeker in combinatie met laadinfra. Levensduur accupakketten nog ongewis, dus daarmee wordt de 2 e en 3 e - hands markt moeilijk. Inmiddels is een prijzenslag en forse dumping gaande, een concurrentieslag met ongewisse uitkomst.	Het nieuwe rechtse kabinet in Nederland blijft de Regionale Energiestrategieën (RES) ondersteunen ondanks hun andere politieke koers. De reden hiervoor is de reeds bestaande verplichtingen uit het Klimaatakkoord en de noodzaak om CO2-uitstoot te verminderen. Het kabinet blijft inzetten op energiebesparing en het efficiënt gebruiken van beschikbare ruimte voor duurzame energieprojecten, zoals wind- en zonne-energie. Ze blijven ook inzetten op de ontwikkeling van waterstofinfrastructuur en de herbestemming van oude kolencentrales voor duurzame energieproductie. Ondanks de politieke veranderingen blijven de doelen uit het Klimaatakkoord, zoals een reductie van 49% in CO2-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990, onveranderd. Dit betekent dat de RES een belangrijk beleidsinstrument blijft om deze doelen te bereiken door middel van lokale initiatieven en samenwerking.	geen	
Noord-Beveland	Overig	Geopolitieke context: De VS zet 100% invoerrechten in op EV's uit China. Wat doet de EU? Afzwakken van verbrandingsmotorverbod op komst, ter bescherming van Europese auto- industrie (m.n. Duitsland). E-net is momenteel overvol, 100.000 km kabelvernieuwing nodig + 50.000 electriciteitshuisjes. Wind op zee stagneert, blijkt veel duurder uit te pakken, dus bedrijven maken verliezen en verliezen interesse. Bijkomend probleem: de zee blijkt ook een moeilijke omgeving voor staal en elektronica, hetgeen weinig verrassend mag worden genoemd. Zie de garantieproblemen bij Siemens-Gamesa, na Vestas de grootste producent van windturbines ter wereld. Wind op land zal niet veel meer groeien, anders dan door vervanging van oude turbines door nieuwe modellen.	De geopolitieke context van duurzame energie is complex en verandert snel naarmate landen zich aanpassen aan een toekomst met meer hernieuwbare energiebronnen. Deze verschuiving heeft zowel uitdagingen als kansen opgeleverd voor internationale betrekkingen, energiezekerheid en economische stabiliteit. In deze dynamische context blijven nationale en internationale beleidsmakers werken aan strategieën om de voordelen van de energietransitie te maximaliseren en de risico's te minimaliseren.	geen	

Noord-Beveland	Visie en strategie	Op pagina 11 van het document wordt in een van de vijf principes het volgende genoemd, “alles draait om toegang tot energie” hier wordt ook gesproken over de betaalbaarheid in de vorm van betaalbare energiebronnen. Dit is een heel goed punt waar in het document ons inziens te weinig aandacht aan wordt besteed. In de afgelopen decades na de grootschalige ontdekking van grote gasvoorraden in de Nederlandse bodem, zijn mensen gewend geraakt aan goedkope energie, een consumenten KWh prijs van tussen de 19 en 22 cent, en een m3 prijs van aardgas van tussen de 50 en de 80 Eurocent. Door de scherpe stijging van energieprijzen in 2022 werd energiearmoede een echt probleem. Een KWh prijs van 88 cent en een m3 gasprijs van met als hoogste prijs van 2.25 Euro inclusief belasting konden veel mensen niet meer betalen. Er moest een energie plafond worden ingesteld. Inmiddels zijn de energie prijzen weer gezakt naar normalere niveaus maar zijn deze nooit meer zo goedkoop geworden als voor 2022. Energie armoede blijft dus een topic. De plannen welke in de RES 2.0 beschreven staan zijn ambitieus en kosten veel geld. Wat gaan deze plannen de gemiddelde Zeeuw nu eigenlijk kosten? En wat voor energieprijs gaan ze er voor terugkrijgen? Dit in het licht van het feit dat er mogelijk een spagaat ontstaat tussen de noodzaak van de energie transitie en de betaalbaarheid hiervan. Plannen zullen alleen bijval krijgen als het geheel te betalen blijft. Graag een prognose vanuit de RES 2.0 over de kosten en de energieprijs tot 2030	De verwachting van energieprijzen op de lange termijn is een complex onderwerp dat afhankelijk is van diverse factoren, waaronder economische trends, geopolitieke ontwikkelingen, technologische vooruitgang, klimaatbeleid, en de vraag- en aanboddynamiek van energiebronnen. Een toekomstige energieprijs is niet te voorspellen. Betaalbaarheid is wel een belangrijk thema. Hier zal bij de uitvoering van de RES zeker aandacht naar uitgaan.	geen	
Tholen	Ambitie en doelstellingen	Omdat er op dit moment een hoofdlijnenakkoord vanuit de landelijke coalitie ligt is er qua klimaatdoelen voor 2050 en 2030 nog heel veel onduidelijk en zijn deze nog niet concreet. Nederland dus ook Tholen gaat wellicht een ander richting op waarin ambitie en doelstellingen gematigd worden. Wij scharen als een van deze coalitiepartners achter deze terughoudendheid.	Het nieuwe rechtse kabinet in Nederland blijft de Regionale Energiestrategieën (RES) ondersteunen ondanks hun andere politieke koers. De reden hiervoor is de reeds bestaande verplichtingen uit het Klimaatakkoord en de noodzaak om CO2-uitstoot te verminderen. Het kabinet blijft inzetten op energiebesparing en het efficiënt gebruiken van beschikbare ruimte voor duurzame energieprojecten, zoals wind- en zonne-energie. Ze blijven ook inzetten op de ontwikkeling van waterstofinfrastructuur en de herbestemming van oude kolencentrales voor duurzame energieproductie. Ondanks de politieke veranderingen blijven de doelen uit het Klimaatakkoord, zoals een reductie van 49% in CO2-uitstoot in 2030 ten opzichte van 1990, onveranderd. Dit betekent dat de RES een belangrijk instrument blijft om deze doelen te bereiken door middel van lokale initiatieven en samenwerking.	geen	
Tholen	Ambitie en doelstellingen	Pag. 3: “Het kabinet heeft in 2022 het nationaal klimaatbeleid aangepast.” Goed dat dit is opgenomen met verwijzing naar kabinetsbeleid. Is belangrijk om dit gekoppeld te houden aan het Rijksbeleid. Dat gaat ook mee als het nieuwe kabinet weer aanpassingen in het beleid maakt.	We nemen kennis van uw standpunt	geen	
Tholen	Andere relevante thema's	Kunnen wij nog aansluiten op waterstofbackbone?	Hier gaat de RES niet over. De waterstofbackbone is een Rijksproject	geen	
Tholen	Andere relevante thema's	Innovatie wordt gemist: inzetten op batterijgebruik en groen waterstof	Op pagina 49 wordt het volgende gezegd; Ook opslag is een belangrijk onderdeel binnen het energiesysteem van de toekomst. Hierbij is de juiste toepassing van batterijen van groot belang'. Op pagina 94 staan ook enkele acties mbt batterijen. Op pagina 59 gaan we in op het belang van de inzet op groene waterstof.	geen	
Tholen	Elektriciteit	De gemeenteraad hecht aan een RES-overstijgende c.q. provinciegrens overstijgende afstemming. Zo zien wij onszelf geconfronteerd met (windenergie)plannen die voortkomen uit de RES West-Brabant die direct effect hebben op ons als gemeente. We hechten daarom bijzonder aan een goede/betere afstemming vooraf. We willen de RES 2.0 Zeeland dan ook vragen om een betere afstemming te organiseren. We lezen hiervan niets terug in de conceptversie;	Tussen RES Zeeland en RES West-Brabant vindt geen structureel overleg plaats. Op initiatief van de provincie Zeeland vindt regelmatig afstemmingsoverleg plaats met de provincie Noord-Brabant en de gemeenten Bergen op Zoom en Steenbergen. Daarbij is het eigenlijk aan de organisatie die een initiatief ontwikkelt om overleg te organiseren, in dit geval dus de gemeente Bergen op Zoom en/of de RES West-Brabant.	geen	
Tholen	Elektriciteit	In de pijler elektriciteit is als doelstelling geformuleerd dat vanaf 2030 onder andere het behouden van bestaande vermogen, dat wordt opgewekt door wind noodzakelijk is. Voor de gemeenteraad van Tholen is het niet acceptabel dat de huidige locaties van windenergie in stand dienen te blijven. Tijdens de procedure rondom de RES 1.0 is dit al aangegeven (brief aan stuurgroep RES op 9 juli 2020, zaaknummer 243642 en brief op 26 juli 2021, zaaknummer 382538). De Thoolse gemeenteraad is voorstander van concentratie en clustering van duurzame opwek van energie op enkele locaties, die een dergelijke ontwikkeling landschappelijk kunnen dragen. Zij denken hierbij in eerste instantie aan gegebieden Kreekrak en Krammer. Hoewel ze beseffen dat deze buiten de eigen gemeentegrens zijn gelegen zijn zij ook nadrukkelijk van mening dat de gemeentegrens hiervoor niet bepalend moet zijn. Zij zijn van mening dat bij de ontwikkeling van de nieuwe energielandschappen een koppeling gemaakt dient te worden met de sanering van de bestaande locaties die vanuit landschappelijk oogpunt niet gewenst zijn. Dat betekent dat bestaande windlocaties in de gemeente Tholen qua toekomstbeeld volledig ter discussie staan en in de komende periode (2024) integraal onderdeel zal uitmaken van het visietraject dat we gaan doorlopen. De gemeenteraad van Tholen benadrukt nogmaals dat zij van mening zijn dat een regionale (wind)opgave ook daadwerkelijk een regionale opgave is en dat deze niet per gemeente bekeken dient te worden.	De opgave voor de Provincie Zeeland is niet per gemeente verdeeld maar het resultaat van een gezamenlijke inspanning. De in de gemeente Tholen aanwezige projecten dragen daar aan bij en zijn het resultaat van een door uw gemeente destijds zelf ontwikkelde visie.	geen	

Tholen	Elektriciteit	Bekijk de windopgave regionaal, niet gemeentelijk	Zeeland heeft een doelstelling van 3 TWh voor hernieuwbare energie die niet onderverdeeld is per gemeente.	geen	
Tholen	Elektriciteit	Wij verkiezen clustering van windparken, d.w.z. aansluiting bij de grootschalige parken bij de Krammer en op de Oesterdam, boven handhaving / uitbreiding van de huidige concentratielocaties. We pleiten voor een gemeentegrens-overstijgende samenwerking en een regionale inzet op het realiseren van de te behalen doelstellingen ipv focus op de doelstellingen per gemeente.	De opgave voor windenergie is het resultaat van een gezamenlijke inspanning waarbij geen verdeling per gemeente is gemaakt. Verzocht is om naar mogelijkheden bij te dragen. Dat heeft ook plaatsgevonden.	geen	
Tholen	Elektriciteit	Indien geringe uitbreiding windenergie op of nabij Tholen nodig is dan inzetten op de genoemde circulaire gedachte van materiaalgebruik hiervan.	Dit is voor de nadere uitwerking van een eventueel windproject.	geen	
Tholen	Elektriciteit	Pag. 2: eens met de gemarkeerde tekst: “Dit betekent dat we in Zeeland niet alleen kijken naar de opwek van energie, maar ook naar distributie, gebruik en opslag.”	We nemen kennis van uw standpunt	geen	
Tholen	Elektriciteit	Pag. 20: Bij de subdoelstelling zonne-energie zien we graag de beleidsuitspraak van onze raad dat ‘Zon op land’ alleen als tijdelijke bestemming wordt toegestaan bijvoorbeeld op braakliggende bedrijventerreinen die nog bebouwd moeten gaan worden zodat de zonnepanelen na de bouw op het dak gelegd kunnen worden.	De provinciale verordening geeft aan op welke locaties een omgevingsplan kan voorzien in de realisatie van zon op land buiten bestaand stedelijk gebied. Gemeenten kunnen aanvullend beleid vaststellen.	geen	
Tholen	Elektriciteit	Pag. 24: in de gearceerde zinsnede komt naar voren dat ‘zon op land’ gemeentelijk beleid kan zijn. Dat is voor onze raad een uitgemaakte zaak. Strookt dit met het provinciaal beleid?	Ja, maar het beleid dient wel te passen binnen de provinciale verordening.	geen	
Tholen	Energiesysteem	Waarborgen betrouwbaarheid stroom netwerk, zeker naast Schouwen-Duiveland op Tholen, snelheid aanleg verzwaring netwerk hoogste prioriteit ook gaat dat met mate ten koste van het landschap. Inzetten, stimuleren en faciliteren in nog meer EnergieHUBS zeker tot de tijd dat het stroomnetwerk nog op rood blijft staan.	In samenwerking met de provincie en netbeheerders is een proces van integraal programmeren en prioriteren gaande die worden opgenomen in de Energievisie en pMIEK 2.0. Door prioriteiten te stellen bij netuitbreidingen en de volgorde van toekennen transportcapaciteit te bepalen willen we maximaal gebruik maken van het bestaande netwerk. Daarnaast werken we aan een gezamenlijk ontwerpmodel voor het energiesysteem van de toekomst. Naar verwachting zullen we veel meer insteken op lokale opwek met direct lokaal verbruik en opslag (via batterijsystemen) en dynamische energiecontracten. Zo kunnen we ruimte vrijspelen op het elektriciteitsnet.	geen	
Tholen	Energiesysteem	Pag. 3: Goed dat opgenomen is (gearceerd): “Daarnaast gaan we slim om met de beschikbare elektriciteitsinfrastructuur in Zeeland door slimme oplossingen voor netcongestie te onderzoeken. Denk bijvoorbeeld aan zon aansluiten achter de meter en cable pooling, waarbij wind en zon worden gecombineerd op een netaansluiting.	We nemen kennis van uw standpunt	geen	
Tholen	Energiesysteem	Pag. 51: Veiligheid binnen de energietransitie is een belangrijk onderwerp, gezien de risico’s die batterijopslag met zich meebrengt. Denk aan spontaan ontbrandende batterijen van telefoons en elektrische fietsen. Daarom is par. 6.3 een karig en onzes inziens een te kort hoofdstuk.	De RES geeft geen verdere verdieping van de verschillende veiligheidsaspecten van de energietransitie maar heeft wel gemeend het belang van veiligheid aan te geven in een aparte paragraaf	geen	
Tholen	Energiesysteem	op pagina 4 (de samenvatting) staat een klein foutje in de vierde zin van onderen, "bij het opstellen.....aansluiting gezocht. In deze zin ontbreekt het woordje 'is' voor aansluiting.	Dank voor de constatering	Aanpassen	Pagina 4
Tholen	Energiesysteem	op pagina 27 wordt gesproken over administratieve netcongestie, kan een bedrijf niet worden aangespoord om een deel van deze, nog niet in gebruik zijnde, rechten tijdelijk terug te geven?	De Netbeheerder kan dit vragen aan het bedrijf, echter niet verplichten	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	Kansen benutten naast kernenergie voor lokale waterstofoplossingen, en geothermie waarbij de samenwerking door Zeeland met West-Brabant wordt opgezocht.	In lijn met de landelijke insteek wordt waterstof niet gezien als een geschikte warmtebron voor de gebouwde omgeving. Geothermie zou in Tholen en Schouwen-Duiveland onderzocht kunnen worden, bijvoorbeeld op initiatief van de gemeente.	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	Gebruik hybride warmtepompen vanaf 2026 moet nog niet verplicht de standaard te worden als problemen op het stroomnet nog niet zijn opgelost.	In het coalitieakkoord op hoofdlijnen is deze verplichting komen te vervallen. Dit zal in de tekst worden aangepast.	Deze zin moet geschrapt worden: 'Hybride warmtepompen worden vanaf 2026 de standaard bij vervanging van de cv-ketel. Deze' Volgende zin starten met Hybride warmtepompen (ipv 'deze')	H4 GO

Tholen	Gebouwde omgeving	Pag. 3: Onder 'Doelstelling: gebouwde omgeving': Bij dit onderwerp blijft voor ons van belang onze herhaalde vraag naar inbreng van de geleverde besparing door isolatie en deze bij te tellen in het resultaat of, minimaal, zichtbaar te maken. Met name dienend als stimulans en 'beloning' voor de burgers die hiervoor kun best doen.	Energiebesparing is een belangrijk onderdeel van CO2 reductie voor de gebouwde omgeving en telt mee in de totale reductie doelstelling. In het totale energieverbruik wordt dit zichtbaar. Het is echter geen constante factor omdat energiebesparing afhankelijk is van gedrag bij inwoners en bedrijven. Bovendien is het lastig om de precieze energiebesparing van isolatie te berekenen, dit zal vooral uit de werkelijke verbruikscijfers moeten gaan blijken. Met behulp van onze monitoringstool kunnen we binnen een paar jaar wel laten zien wat de trend is van het gemiddelde energieverbruik per woning is.	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	Pag. 29: Misschien is hier een monitoringsysteem op te zetten van de isolatieresultaten door besparing. Is al steeds naar gevraagd om ook de inwoners de resultaten van hun inspanningen te laten inzien.	Besparing van energie na isolatie blijft in grote mate afhankelijk van (stook) gedrag van bewoners en bedrijven. Daarom wordt het verbruik gemeten en gemonitord en niet het aantal gerealiseerde isolatiemaatregelen. De RES monitor is in ontwikkeling en er wordt gekeken naar aanvullende opties om meer inzicht te krijgen in besparingen.	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	Pag. 34: Dit is volgens onze fractie, gezien alle problemen met congestie en warmtenetten geen realistische ambitie, vooral voor plattelandsgemeenten met kleine kernen en weinig grote industrie. Zoals in de uitwerking hierna, tussen de regels door, ook wel te lezen is.	Er vanuit gaande dat hier wordt gedoeld op punt 2 op pagina 39 (start aardgasvrij maken van één bestaande wijk/kern); dit is ambitieus maar niet onrealistisch. De gemeenten gaan bijvoorbeeld samen met Stedin na waar het mogelijk is om te elektrificeren. Voor een deel van de wijken en dorpen weten we nu al dat elektrificatie het meest voor de hand ligt. Daarnaast is een onderzoek gaande naar de mogelijkheid voor restwarmte uit het Sloegebied en Kanaalzone.	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	Pag. 39: bij Biomassa: Volgens onze fractie is het verbranden biomassa uit oogpunt van duurzaamheid nergens geschikt voor, dus ook niet voor de gebouwde omgeving.	Eens, maar dit is een opsomming van alternatieve warmtebronnen voor de gebouwde omgeving.	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	Pag. 53: Energiebesparing wordt onderkend. Breng dan ook deze besparingen in beeld!!!	Energiebesparing maakt onderdeel uit van de monitoring van de RES	geen	
Tholen	Gebouwde omgeving	op pagina 39 wordt gesproken over biomassa en ook aangegeven dat dit geen goed alternatief is, dat vinden wij een heel goed punt dat dit wordt benadrukt.	We nemen kennis van uw standpunt	geen	
Tholen	Mobiliteit	In de pijler mobiliteit komt de bewustwording niet terug. Denk aan mogelijkheden om minder autogebruik en meer fiets of deelvervoer te stimuleren waardoor ook CO2-reductie kan worden behaald. De netcongestie werkt wellicht belemmerend om een dekkend netwerk van laadinfra te kunnen realiseren. Kan de rol van bijvoorbeeld de netbeheerder hierin scherper weggezet worden?	In de RES wordt ten aanzien van mobiliteit verwezen naar de mogelijkheden van minder autogebruik, meer fietsen en het stimuleren van deelvervoer. Het gebruik van deelvervoer, en (flexibel) OV wordt gestimuleerd via de regionale mobiliteits strategie (RMS). Communicatie richting verkeersdeelnemers is hierbij van belang. Netcongestie is een belangrijke randvoorwaarde voor de keuze van bijvoorbeeld de locaties van (grotere) laadpleinen. De netbeheerders zijn medeondertekenaars van de NAL en zijn daarmee goed aangehaakt als het gaat om (plaatsing van) laadinfrastructuur.	geen	
Tholen	Mobiliteit	Wordt in het kader van bijvoorbeeld de vervoersbewegingen op het water ook een partij als de Veiligheidsregio betrokken?	De veiligheidsregio is betrokken waar het gaat om vervoer van gevaarlijke stoffen over water	geen	
Tholen	Mobiliteit	Vallen CO2-berekeningen van scheepvaart en industrie nog steeds buiten de RES?	Ja, en deze categoriën vallen ook buiten de nationale CO2 uitstoot metingen.	geen	
Tholen	Mobiliteit	Naast het uitbreiden van het laadnetwerk op Tholen Inzetten op de realisatie van een snellaadstation op Tholen voor 2026.	Dit is nadere uitwerking wat in de uitvoering kan worden meegenomen. Dit kan verder gemeentelijk worden opgepakt. Mogelijk kan hier vanuit de NAL procesmatige ondersteuning voor worden geboden.	geen	
Tholen	Mobiliteit	Volgens ons ontbreekt ook nog de opmerking over de uitstoot van de (zee)scheepvaart in de Zeeuwse wateren, in het bijzonder op de Schelde-Rijnverbinding v.w.b. de binnenvaart. Zie ook opmerkingen bij het laatste hoofdstuk inzake andere relevante Thema's.	Net als industrie en vliegverkeer maakt (zee) scheepvaart geen onderdeel uit van de RES	Duidelijker aangeven wat onder het programma mobiliteit valt en wat niet	

Tholen	Mobiliteit	Pag. 4: Doelstelling mobiliteit: Blijft de vraag naar de scheepvaart en hoe om te gaan met die vervuiling (zoals ook bovenaan is aangegeven over de 'begeleidende brief'.	Scheepvaart is geen onderdeel van het programma mobiliteit in de RES .	Duidelijker aangeven wat onder het programma mobiliteit valt en wat niet	
Tholen	Mobiliteit	op dit moment is er een nog niet al te groot elektrisch (bedrijfs) wagenpark, maar de bedoeling is dat er snel meer elektrische voertuigen bijkomen. Daar hebben wij de volgende kanttekeningen bij. Wij vragen ons af of de VRZ (brandweer) hierop wel goed is voorbereid, aangezien het blussen van zulke voertuigen van een heel andere orde is dan het blussen van gewone voertuigen.	Er zijn landelijk adviezen over veiligheid voor het laden van elektrische voertuigen. Deze worden reeds meegenomen bij installaties van laadinfrastructuur. De veiligheidsregio kan, waar dat nodig geacht wordt, adviseren op ontwikkeling.	geen	
Tholen	Mobiliteit	Ook zijn elektrische voertuigen veelal zwaarder en belasten daardoor het wegdek meer, meer slijtage aan banden is dan bijvoorbeeld ook aan de orde. Dit is dan dus wel degelijk een milieubelasting, ook de winning van de benodigde grondstoffen voor de accu's en de snelle degradatie van accu's zijn belangrijke punten om te bezien in het kader van de daadwerkelijke milieu-impact van deze voertuigen. Er komt in de RES alleen een heel positief beeld tevoorschijn i.v.m. zero emissie, maar dit lijkt ons een te rooskleurig geschetst beeld.	De meest milieuvriendelijke vorm van mobiliteit is geen mobiliteit. Als we toch moeten rijden is elektrisch rijden de schoonste optie, laten verschillende onderzoeken zien. Daarnaast verbetert de duurzaameid van ZE-voertuigen naarmate technologieën evolueren. Accu's worden bijvoorbeeld lichter en duurzamer.	geen	
Tholen	Organisatie en samenwerking	In dat licht pleiten we ook voor een nauwe afstemming met de bestuurlijke partners in West-Brabant; belangen van Tholen dienen te worden meegewogen in de inzet van regio West-Brabant, en de provincie Zeeland dient zich daarvoor in te spannen.	Er is afstemming met West-Brabant over windenergie, de provincie Zeeland neemt daarin het voortouw	geen	
Tholen	Organisatie en samenwerking	Provinciale subsidies dienen met name voor ondernemers zo veel mogelijk gehandhaafd worden en waar mogelijk verruimd.	Er zijn diverse (rijks)regelingen die ondernemers ondersteunen in de verduurzaming. Zoals een spuk regeling voor klein MKB en het expertplatform voor ondernemers dat door de provincie financieel wordt ondersteund. Het online portaal Toekomstbestendig ondernemen biedt inspiratie en helpt ondernemers verder op weg.	geen	
Tholen	Organisatie en samenwerking	Inzetten op betere participatie en communicatie provinciaal overstijgend met zowel Noord-Brabant als Zuid Holland.	Dit zal terugkomen in de uitvoering van de RES	geen	
Tholen	Organisatie en samenwerking	Op pagina 12, punt :"lokaal eigenaarschap en samenwerking staat "om ervoor te zorgen dat ***eerder*** verdeeld worden, moet dit niet het woord "eerlijk" zijn ipv eerder?	Klopt	Aanpassen	
Tholen	Overig	Scherper wegzetten rol netbeheerder	De netbeheerder is één van de vijf RES partners. Het belang van samenwerken en realisatie van de uitvoering door de RES partners wordt in de RES aangegeven. Bijlage G is een overzicht van de rollen en verantwoordelijkheden van de onder meer de RES partners	geen	
Tholen	Overig	Welk effect hebben deze reacties op de concept RES 2.0? (formeel reactiemoment)	In de beantwoording op de vragen/opmerkingen wordt weergegeven hoe de reacties zijn verwerkt en in hoeverre dit leidt tot aanpassingen in de RES 2.0	geen	
Tholen	Overig	We zien graag duidelijker aangegeven op welke onderdelen van de RES gemeenten wel of geen beleidsvrijheid hebben c.q. ruimte om af te wijken van de RES. Als voorbeeld noem ik par. 3.3.3 waar expliciet is aangegeven dat het provinciale omgevingsbeleid ruimte biedt voor plaatsing van kleine windturbines en dat het aan gemeenten is hiervoor beleid op te stellen. In par. 3.3.2 staat dat de bestaande concentratielocaties voldoende extra ruimte bieden om de benodigde windturbines te realiseren; eventueel kunnen extra locaties worden toegevoegd. Daar is echter niet aangegeven of de gemeente beleidsvrijheid heeft om indien gewenst te kiezen voor handhaving van de bestaande omvang, of zelfs voor inkrimping of afwijzing van de huidige concentratielocaties. De vraag is dus of de gemeente die ruimte heeft.	De RES heeft geen juridische status. Bepalend is de provinciale verordening voor wind en zon energie. Beleidsuitgangspunt in de RES is behoud van opgesteld vermogen.	geen	
Tholen	Overig	Tenslotte is het heel fijn dat er een lijst is opgenomen met de vele afkortingen, dit geeft een duidelijk overzicht.	We nemen kennis van uw standpunt	geen	

Tholen	Visie en strategie	Verduurzamen moet betaalbaar blijven voor iedereen, zowel voor burger als ondernemer.	Eens, zo wordt in de aanpak van het Zeeuw Isolatie programma voor woningeigenaren met energiearmoede één isolatiemaatregel volledig vergoed. En zijn er voor ondernemers ook regelingen die hen ondersteunen in de verduurzaming	geen	
Tholen	Visie en strategie	Pag. 11: onze fractie is blij met het gebruik van “de principes van de wereld van B”.	We nemen kennis van uw standpunt	geen	
Vlissingen	Energiesysteem	In verband met netcongestie hebben we wel zorgen over het behalen van de doelstellingen geformuleerd in de concept RES 2.0 Zeeland. We zouden vanuit de stuurgroep RES 2.0 graag een reactie krijgen hoe hiermee wordt omgegaan? Gaat dit effect hebben op de mogelijkheid om de gestelde doelen te behalen? En kan de stuurgroep RES 2.0 een indicatie geven van eventueel aanvullende maatregelen?	De inschatting of we door netcongestie de doelen niet gaan halen is op dit moment niet te geven, maar gelet op de stand van zaken is dat wel waarschijnlijk. Stedin heeft een reflectie gegeven op de concept RES 2.0 (bijlage H) waarin zij het handhaven van de doelstelling onderschrijven. Waarbij flexibiliteit in het energiesysteem van belang is. Hoe dit verder invulling krijgt, zal onder meer worden vastgelegd in de Energievisie.	geen	
Vlissingen	Gebouwde omgeving	Ook zien wij dat er in het landelijk beleid de komende tijd enkele wijzigingen doorgevoerd gaan worden, bijvoorbeeld ten aanzien van het uitfaseren van CV-installaties en het wegvallen van de salderingsregeling. Gaan deze, en andere wijzigingen, effect hebben op het behalen van de doelstellingen of het uitvoeringsprogramma RES 2.0?	ja, deze maatregelen zullen zeker effect hebben op het behalen van de doelstellingen. Het PBL heeft al laten weten dat hierdoor de doelen minder haalbaar worden. De verwachting is dat hybride warmtepompen en zonnepanelen op woningen en gebouwen in de overgangsperiode richting een volledige duurzame warmtebron een belangrijke rol blijven spelen.Ondanks de afbouw van de salderingsregeling blijven er andere subsidies en belastingvoordelen bestaan die de initiële investering in zonnepanelen en warmtepompen aantrekkelijk maken, zoals de Investeringssubsidie duurzame energie (ISDE) en BTW-teruggave op zonnepanelen.Door deze voordelen blijft het een aantrekkelijke en duurzame keuze voor zowel huishoudens als bedrijven, ondanks het vervallen van de verplichting en de salderingsregeling.	geen	
Vlissingen	Overig	En gaan zowel de netcongestie als wijzigingen in landelijk beleid op termijn extra inzet vragen van de Zeeuwse overheden om de gestelde doelen in de concept RES 2.0 te behalen?	Klimaat en energie vragen in zijn algemeenheid extra inzet. Via https://vng.nl/sites/default/files/2024-05/06-stand-van-zaken-bestuurlijke-afspraken-klimaat-en-energie.pdf is de laatste stand van zaken na te lezen	geen	
Middelburg	Gebouwde omgeving	Wel willen wij aangeven dat we het voorstel van het ambtelijk kernteam RES 2.0 afwachten met betrekking tot het halen van de CO2 doelen voor 2030. De “Quickscan CO2-reductie Uitvoeringsprogramma gebouwde omgeving” laat zien dat het heel lastig gaat worden om de CO2 doelen voor de gebouwde omgeving (GO) van 2030 te halen. Met name de gemeenten zullen moeten zorgen voor de CO2 reductie in de GO. De gemeenten kunnen dit echter niet alleen en zijn afhankelijk van vele andere partijen en zaken zoals netcongestie, Rijksbeleid, etc. Wij als gemeente zullen onze uiterste best doen om de doelen te halen, maar geven wel alvast een winstwaarschuwing af. Afhankelijk van de uitkomsten van het voorstel om toch de doelen te halen, zouden we eventueel bij de definitieve RES 2.0 toch een zienswijze in kunnen dienen hierover.	Het zal een forse inspanning vergen om de 55% CO2-reductie te bereiken. Het behalen van de doelstellingen zal alleen lukken als iedereen in beweging komt en een steentje bijdraagt, dat kunnen de lokale overheden niet in hun eentje. Het behalen van deze doelstellingen vraagt om nauwe samenwerking tussen overheden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en burgers. Daarnaast is er adequate financiering en ondersteuning nodig vanuit regionale en nationale beleidskaders. Het lukt ons als regio niet om met een sluitend uitvoeringsprogramma te komen, die ook realistisch is. We hebben aanvullende maatregelen opgenomen in het uitvoeringsprogramma, maar zonder aanvullend Rijksbeleid, zullen we als regio de beoogde 55% CO2 niet halen.	geen	